

İTÜ-TV'den TRT koridorlarına: Haluk Buran Televizyonun ne olduğunu İstanbul'a İTÜ öğretti

Haluk Buran, daha öğrencilik yıllarından başlayarak İTÜ Radyo ve Televizyonu'nun havasını solumuş, orada yetişmiş bir İTÜ'lü. 1975 yılında İTÜ'den TRT'ye geçen Haluk Buran, halen Genel Müdür Vekili olarak görev yapıyor. Kendisiyle, İTÜ'deki yılları ve TRT sürecini konuştuk.

İTÜ maceranız nasıl başladı?

Haluk Buran: 1961 yılında Elektrik Fakültesine birincilikle girdim. Başka hiçbir fakültenin imtihanına girmemiştım. Çünkü inşaattan, mimarlıktan falan zevk almıyordum. Sonra, fakültenin dördüncü ve beşinci sınıflarında elektronik, yani eski tabirle "zayıf akım" a geçtim. Üniversitenin radyosunda ve televizyonunda çalışmaya öğrencilik yıllarımda başladım.

Ama mezuniyet sonrası kopmadınız herhalde.

1966'da mezun oldum, bir yıl üniversitede kaldım, kaldığım süre içinde de devam ettim çalışmaya. İki yıl askerliğin ardından tekrar üniversiteye döndüm, 1971'e kadar devam ettim. 71'de TRT paket yayına başlayacaktı İstanbul'da. O paket yayınlarında, üniversite temsilcisi olarak bulundum. Stüdyo kısmını TRT çalıştırıyordu, verici kısmını ise İTÜ... Dolayısıyla ben verici kısmında çalıştım. Zaten diploma çalışmam, 500 watt'lık bir televizyon vericisinin yüksek frekans katıydı. Modülatör kısmını bir arkadaşım yapıyordu, yüksek frekans katını da ben yapmıştım. 75'e kadar üniversitede kaldım, 75'te İstanbul Televizyonu başlayınca oraya geçtim, üniversiteden ayrıldım. Kısacası, 65'ten beri bu mesleğin içinde yoğruluyorum.

Sizin döneminiz İTÜ-TV'nin son yıllarına denk geliyor. Toplumda il-

gi odağı olmaya başlamış mıydı televizyon?

Bu yayınlarımız ilk önce 100 watt'lık, sonra bizim yaptığımız 500 watt'lık vericiyle hemen hemen Uludağ'a kadar gidebiliyordu. Haftada bir gün, Perşembe günleri yayın yapıyorduk. Saat 16.00'da başlardı. Saat 20.00'ye kadar sürerdi. Canlıydı, tabii hiçbir şekilde bant falan kullanamıyorduk.

İTÜ televizyonunu ilk seyrettiğiniz anı hatırlıyor musunuz?

Hayır, seyretmiyordum ki. Toplumda böyle bir şey bilinmezdi, haberimiz bile yoktu. Ben ancak İTÜ'ye girdikten sonra, laboratuarlara girip çıkarken gördüm televizyonu... Biliyorsunuz, üniversite radyosunda FM yayını yapıyorduk. O zamana kadar FM bandı da Türkiye'de bilinmiyordu. Hiç unutmuyorum, mezun olduktan sonra bir gün Sirkeci'de dolaşırken vitrinde bir radyo gördüm. Baktım, FM bandı var. Girdim içeriye, "bu kaç para?" dedim. "Ne yapacaksın abi onu" dedi adam, "bunun bir tek orta dalgası var, FM bandı çalışmıyor." Allah Allah, niye çalışmasın? "Bir tek televizyonun sesini alıyor, başka bir şey yok" dedi. Biz televizyonun sesini aynı zamanda radyodan FM bandından da veriyorduk milleti televizyona çekmek için. Adam onu kafasına koymuş, gerisi umurunda değil. Ama İTÜ'nün radyosu FM bandından yayına

başlamıştı çoktan... TRT'de ancak 80'li yıllardan sonra FM yayını başladı. Radyo 3, yani klasik müzik yayını yapan radyo FM'e ilk başlayan oldu. 90'lardan sonra, diğerleri de FM bandına geçti. Özel kanallar başlayana kadar FM bandında doğru dürüst radyoculuk yoktu... Biz İTÜ'de çalıştığımız müddetçe İTÜ'nün radyosuna ve televizyonuna çok hizmet ettik ve çok şey de öğrendik. Benim temelim İTÜ radyosu ve televizyonudur.

Radyodan televizyondan kişilerle ilk tanışmanız nasıl oldu?

Benim öğrenciliğim sırasında televizyon ve radyoda çalışan iki arkadaşımız vardı. Biri Vural Teke-

li, diğeri rahmetli Çetin İzbul. Onlar bilfiil orada spikerlik de yapıyorlardı. Onlarla bir irtibatım oldu, zaten derslere beraber girip çıkıyorduk, onlar da henüz okuyorlardı. Öylece başladım.

Geçmişe dayanan bir heves miydi sizde?

Çocukluğumdan beri her türlü şeyi yapardım radyo üstünde. Tamir diyemeyeceğim ama, açar, kurcalardım hobi olarak. Zaten isteyecek bu işe girdim. Hasbelkader İTÜ Elektrik'e girmiş değilim. Hem elektrik istiyordum, hem de zayıf akım, televizyon ve radyo istiyordum. Vural Tekeli'yle üniversitede başlayan meslek arkadaşlığı bugünlere kadar geldi. Ben özel sektöre geçtim, ATV'de, Star'da çalıştım, gene beraberdik. Buraya TRT'ye döndüm, gene beraberdik. Şimdi Vural bey emekli oldu, onun görevine ben geldim.

Televizyon yayına geçtiğinde, TRT'nin ilk kadroları deneyimsiz miydi sizlere oranla?

Tabii. Televizyonu pek bilmiyorlardı. Bir tek radyoyu bellemişlerdi onlar. Almanya'da bir kurs açıldı, oraya gittiler. TRT'nin ilk televizyon yayınlarının yapıldığı stüdyolar, vericiler hep Alman yardımından sağlanmıştı.

Sizin spikerlik, programcılık gibi hevesleriniz hiç olmadı mı?

Her zaman teknik tarafına ilğim vardı. Hâlâ da bundan zevk alıyorum... Ama mesela ben İTÜ televizyonunda çalışırken programların koordinasyonunu ben yapardım, yayın sırasına ben koyardım... Kim gelecek, ne zaman gelecek, hangi şarkıyı söyleyecek, banttan mı söyleyecek, ne plak çalacağız?..

Özellikle hatırladığınız programlar veya çalışma arkadaşlarınızdan bahsedebilir misiniz?

Rahmetli Fatih Pasiner'imiz vardı, televizyonun emektarlarındandı. Hem güzel piyano çalardı, hem de güzel şiir okur ve sunuculuk yapardı. İTÜ'den değildi, ama Prof. Dr. Adnan Ataman'ın bir arkadaşıydı... Fecri Ebcioğlu, Sezen Cumhuriyet Önal program yapardı. Tiyatrolar gelirdi,

İTÜ TV mirası TRT'nin işine çok yaradı. İTÜ'de çalışıp da benim gibi TRT'de görev alanlar sınırlı sayıdadır. Ama İTÜ'den yetişen ve mühendis olarak TRT'de çalışan çok kişi var. Hemen hemen bütün gördüklerimiz ilk yıllarda İTÜ'lüydü.

mesela Haldun Dormen gelir, dekorunu kurar, tek perdelik oyunlarını oynardı... Hava Durumu için Ali Esin gelirdi. Benden önce Sadık Giray, Afif Yesari gibi isimlerin konuşma programları varmış... Enise Erimmez'in eşi Dinçer Erimmez'in sanat programları yaptığını da hatırlıyorum. Sonra tabii filmler, dokümanterler...

Adnan Ataman'la da epey mesaliniz olmuştur. Onu nasıl hatırlıyorsunuz?

Çok okuyan, teorisi çok iyi olan birisiydi. Pratikte de kendisini yetiştirirdi. Yüksek frekansta, UHF, WHF gibi bantlarda çalışırdı daha ziyade. Hep tüplü alıcılar, tüplü televizyonlarla haşır neşirdi, transistörlülere bir türlü alışmamıştı... Hafızası çok kuvvetliydi. Çok kibar, çok efendi bir İstanbul beyefendisiydi. Hiç kimseyi kırmak istemez, bazı şeyleri çekinerek söylerdi... Çok değer verdiğim bir hocaydı. Birbirimizi hiç unutmadık, vefat edinceye kadar sürekli irtibat halindeydik. İstanbul televizyonuna ne zaman gelse, beni ziyaret ederdi. TRT'de yönetim kurulu üyeliği de yaptı iki dönem. Her zaman çok iyi bir diyalogumuz olmuştur,

hatta benim nikâh şahidimdir... Mustafa Santur da öyle: Munis, insancıl kişilerdi. İkisi de öyle yetişmişti.

Öncü vasıfları olan insanlardı, ama adeta bunun farkında olmadan yaşıyorlardı galiba...

Evet. Şunu duymuştum: Mustafa Santur'a ordinaryüs profesörlük teklif edilmiş, "dünyada elektronik alanında ordinaryüs profesörlüğü elde etmiş ender sayıda kişi var, ben kendimi o seviyede görmüyorum" diye reddetmiş.

İTÜ-TV tecrübesi olmasaydı TRT daha mı yavaş ilerlerdi sizce? O miras, işleri biraz hızlandırdı mı?

O miras TRT'nin işine eleman açısından yaradı. İTÜ Radyo-TV'de çalışıp da TRT'de görev alanlar sınırlı sayıdadır, beşi geçmez. Ama İTÜ'den yetişen ve mühendis olarak TRT'de çalışan çok kişi var. Hemen hemen bütün gördüklerimiz ilk yıllarda İTÜ'lüydü. ODTÜ, Bilkent sonra sonra kuruldu zaten... İTÜ'nün yaptığı şu oldu: Bir kere, televizyonun ne olduğunu öğretti, yalnız İTÜ'lülere değil, İstanbullulara. İkincisi, Türkiye'de televizyonculuğa adım atanlar, Halit Kıvanç'lar, Sezen Cumhuriyet'ler orada yetişti. Kısacası İTÜ, hem teknik eleman, hem de programcı yetiştirdi...

Sizce İTÜ televizyonu devam etmeli miydi? TRT kuruldu diye İTÜ'nün yayınına apar topar son vermesi mantıklı geliyor mu size?

Ama TRT bir kere başladıktan sonra, İTÜ'de aynı tip programların yapılması cezbetmezdi insanları. Bir Fecri Ebcioğlu, bir Halit Kıvanç artık İTÜ'ye bir daha gelir miydi? Çünkü artık TRT'ye geliyor, parasını alıyor ve bütün Türkiye'ye yayın yapıyordu. İTÜ'de ise tamamen gönüllülük vardı. O tür yayıncılığın devam etmesi mümkün değildi bence. Ama şu olabilirdi: Yayın devam eder, filmler gösterir, bant gösterir, böylece öğrencilere bir staj imkânı doğardı. Bir okul vasfını böylece yerine getirirdi...

SÖYLEŞİ - FOTOĞRAF: Derya Bengi